

นิสาธร กองมงคล 2549: ขับลื้อ: กรณีศึกษาในอำเภอเชียงคำและอำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา) สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ
ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ เขียนทองกุล, ศศ.ม. 461 หน้า
ISBN 974-16-2710-6

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางดนตรีหน้าที่ทางสังคม และการเปลี่ยนแปลง
ของการขับลื้อของชาวไทลื้อ อำเภอเชียงคำและอำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา

ผลการศึกษาพบว่าขับลื้อ เป็นศิลปะการขับร้อง ในลักษณะวรรณกรรมผสมดนตรี ประกอบด้วย
ผู้ขับร้องที่เรียกว่า “ช่างขับ” และผู้บรรเลงดนตรีที่เรียกว่า “ช่างปี” รูปแบบในการแสดงขับลื้อเริ่มจาก การฟาย
ครูหรือไหว้ครู จากนั้นช่างปีและช่างขับจะเกริ่นนำเข้าสู่บทขับ ช่างขับจะเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เป็นทำนอง
โดยมีปีบรรเลงทำนองคลอไปจนจบเพลง ช่างขับจะหยุดพักช่วงสั้น ๆ เป็นครั้งคราว แต่ช่างปีจะบรรเลงอยู่
ตลอดเวลา

ระบบเสียงของปีลื้อ มี 9 เสียง ไม่เท่ากัน แต่ทำนองที่ใช้ในการขับ มี 5 เสียง ระยะห่างระหว่างเสียง คือ
276, 219, 125 และ 200 เซ็นต์ ตามลำดับ

คำขับในแต่ละบทมีจำนวนคำในแต่ละวรรคไม่เท่ากัน การส่งสัมผัสระหว่างวรรคหรือระหว่างบท
จะใช้คำพ้องรูปและพ้องเสียง สัมผัสส่วนใหญ่จะส่งสัมผัสจากคำท้ายของวรรคต้นไปยังคำหนึ่งคำใดในวรรค
ต่อไป หรือบางวรรคอาจไม่มีสัมผัสเลย และไม่มีการบังคับเอก โท

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะทางดนตรีพบว่า ทำนองของปีลื้อเป็นแบบ Progressive มีผิวพรรณ
(Texture) เป็นประเภททำนองเดี่ยว (Monophony) โครงสร้างบทเพลง (Form) ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ท่อนนำ
ท่อนทำนองเพลง และท่อนจบ กลุ่มเสียง (Mode) ที่ใช้เป็นระบบ 5 เสียง (Pentatonic) แบบไทลื้อ มีช่วงกว้าง
ของเสียง (Range) เท่ากับ 820 เซ็นต์ กระสวนจังหวะ (Rhythm pattern) ของแต่ละบทเพลงจะมีจำนวนของ
รูปแบบไม่เหมือนกัน จะขึ้นอยู่กับความยาวของบทเพลงหรือทำนองการขับในแต่ละครั้ง รูปลักษณะท่วงทำนอง
(Melodic contour) พบ 3 รูปแบบ คือ ทำนองต่อเนื่องเชื่อมโยง (Conjunct) ทำนองขึ้น ๆ ลง ๆ (Undulating)
และทำนองไม่ค่อยขึ้นลงหรือสม่ำเสมอ (Terrace) ทิศทางการดำเนินทำนองขับลื้อ พบ 3 ลักษณะ คือ การ
เคลื่อนที่แบบเรียงเสียงสลับขึ้นลง การเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงและการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงเดิม

หน้าที่ทางสังคมของขับลื้อมีไว้เพื่อความบันเทิง และใช้กล่อมเกลาคิดใจผู้ฟัง รูปแบบของการขับ
บทขับ ตลอดจนการสืบทอด ยังคงยึดถือเป็นแบบเก่าที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษในสิบสองปีนนา
และมีการส่งเสริม เผยแพร่ เพื่อให้ขับลื้ออยู่คู่กับสังคมของชาวไทลื้อสืบไป

ลายมือชื่อนิติสด

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

_____/_____/____

Nisathorn Kongmongkhol 2006: Khap-Lue: A Case Study in Chiang Kham and Chiang Muan Districts, Phayao Province. Master of Arts (Ethnomusicology), Major Field: Ethnomusicology, Department of Communication Art. Thesis Advisor: Assistant Professor Narong Khiantongkul, M.A. 461 pages.
ISBN 974-16-2710-6

The purpose of this research was to study music traits, social functions, and change of Khap-Lue of Thai Lue tribe in Chiang Kham and Chiang Muan Districts, Phayao Province.

The major finding were: Khap-Lue was a kind of vocal music art combining poem and music together. The singer was called Chang-Khap and the pi (single reed wind instrument) player was called Chang-pi. The performance began with paying homage (fai-khru), then introduction performed by pi and vocal enters the introduction part. The vocalist sung in Lue-text telling story accompanied by pi, the vocalist some time pausing, but the musician blew the pi simultaneously from beginning through the end of the piece.

The pi's tuning system is 9 pitches unequidistant, and the tune to be played consisted of 5 tones scale beginning with D. The intervals between note were 276, 219, 125 and 200 cent.

The song text in poem displayed unequal amount of words in each stanza, and mostly rhyme between the last word of each stanza and any word of the next one, even with no rhyme. The poem not required no tone mark.

The melody was progressive type, monophonic texture, 3 parts form (introduction-body-coda), pentatonic mode, 820 cent in range, unequal rhythmic pattern. The melodic contour presented in three type, conjunct, undulating and terrace. The vocal melodic contour was in three direction, undulating, disjunctive and terrace.

For the social function of Khap-Lue it was used for entertainment and teaching. Style of performance was transmitted from ancestor of Sibsong-panna and still going on to the young generation

Student's signature

Thesis Advisor's signature
